Brussel, 9 februari 2005
090205_Standpunt_grinddecreet

Standpunt

over het voorontwerp van decreet tot wijziging van het grinddecreet

1. Inleiding

De SERV werd door Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur om advies gevraagd over het *voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning*. Ook de MiNa-raad en het Grindcomité werden over dit dossier om advies gevraagd.

De adviesvraag betreft een wijziging van het grinddecreet. Het huidige grinddecreet voorziet een beëindiging van de grindwinning in 2005 en stelde hiervoor jaarlijkse productiequota voorop. Het voorontwerp stelt voor om ook na 2005 in Limburg grindwinning toe te staan, weliswaar binnen de eerder vastgelegde productiequota. Die verlenging van de grindwinning is volgens de Vlaamse regering noodzakelijk omdat door vertragingen in het vrijgeven van ontginningsgronden de verleende quota niet gerealiseerd konden worden. Bovendien is volgens de Vlaamse regering het behoud van de grindwinning voor Vlaanderen sociaal-economisch erg belangrijk.

De regeling van het voorontwerp van decreet moet samen gelezen worden met de beslissing van de Vlaamse regering om “de Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, ermee te gelasten om in overleg met de provincie Limburg, de grindgemeenten en de betrokkenen na te gaan of er een eventueel draagvlak aanwezig is voor verdere grindwinning na afronding van het grinddecreet, en desgevallend de randvoorwaarden hiervoor vast te leggen”.

2. SERV-Standpunt

In het verleden heeft de SERV zich meermaals over het grinddecreet uitgesproken, o.a. op 13 maart 1991 (grinddecreet) en op 20 oktober 1999 (wijziging grinddecreet). Over twee uitvoeringsbesluiten waarover de SERV in mei 2002 om advies werd gevraagd, besliste de SERV geen advies te geven omdat het louter de uitvoering betrof van principes waarover de SERV reeds adviseerde.

In die eerdere adviezen heeft de SERV het principe van de gedwongen, geleidelijke afbouw van de grindwinning in Limburg door het opleggen van productiequota ondersteund. Op basis van de toen beschikbare informatie werd immers geoordeeld dat de economische baten van grindontginning niet opwogen tegen de aangerichte schade op ecologisch vlak en de maatschappelijke weerstand in het algemeen. Men ging er toen ook vanuit dat binnen het vastgestelde tijdsperspectief grind als grondstof vervangen kon worden door substitutiematerialen en het saldo ingevoerd kon worden.

Intussen zijn er evenwel nieuwe feiten en gegevens beschikbaar.

Ten eerste werd de planmatige en geleidelijke afbouw van de grindwinning tegen 1 januari 2006 doorkruist door vertragingen bij het operationeel maken van de ontginningsgebieden. Met name het afleveren van de nodige vergunningen heeft gezorgd voor aanzienlijke vertragingen met als gevolg dat de toegekende quota niet volgens het vooropgestelde tijdschema gewonnen werden. De SERV ondersteunt daarom de verlenging van het grinddecreet zodat de realisatie van de destijds voorziene quota mogelijk wordt. Het is inderdaad niet aangewezen om die inhaaloperatie op een versnelde manier af te wikkelen.
Over de concrete modaliteiten ervan bestaat evenwel geen overeenstemming binnen de Raad. ABVV, ACLVB, ACV, UNIZO en Voka gaan akkoord met de formulering van het voorontwerp van decreet, waardoor de einddatum van het huidige decreet verdwijnt en de werking van het grinddecreet wordt beperkt tot de aanvankelijk voorziene grindquota en de eraan gekoppelde ontginningsgebieden. Boerenbond daarentegen vraagt dat het principe van een concrete einddatum voor de grindwinning in Limburg wordt behouden, waardoor de huidige einddatum met een aantal jaren kan worden verschoven maar er duidelijkheid bestaat over het moment van de uiteindelijke stopzetting. De argumentatie in de memorie van toelichting om geen einddatum meer op te nemen is volgens de vertegenwoordigers van Boerenbond niet overtuigend.

Ten tweede is, dankzij het grinddecreet, de situatie op het vlak van de grindontginningen zelf gewijzigd. De 'wilde' ontginningen hebben plaats geruimd voor goed georganiseerde en controleerbare ontginningen, met quota en waarborgen ter realisatie van de nabestemming van alle grindwinningsgebieden. Bovendien zijn ook de mogelijke sociaal-economische nadelen en problemen als gevolg van de stopzetting van de grindwinning in Limburg duidelijker geworden.
Daarom ondersteunen ABVV, ACLVB, ACV, UNIZO en Voka de beslissing van de Vlaamse regering om in overleg met de provincie Limburg, de grindgemeenten en de betrokkenen na te gaan of er een eventueel draagvlak aanwezig is voor verdere grindwinning na afronding van het grinddecreet, en daarvoor desgevallend de randvoorwaarden vast te leggen. Voor hen moeten die randvoorwaarden alvast dezelfde economische, sociale en ecologische waarborgen bieden als in het huidige grinddecreet (cf. onderzoek naar nieuwe materialen en technieken, sociale maatregelen, maatschappelijk overleg, nazorg, …).
Boerenbond daarentegen meent dat er geen voldoende draagvlak is voor een verdere grindwinning bovenop de vroeger afgesproken productiequota. Boerenbond stelt dat de Vlaamse regering in de memorie van toelichting bij het voorontwerp de voordelen daarvan (voor de grindsector en de bouwsector) overschat en dat de nadelen (voor de landbouw, voor de natuur, …) onderschat. Sommige nadelen komen overigens niet ter sprake (bv. impact op de ruimtebalans). Verder wijst Boerenbond erop dat de memorie vermeldt dat men mag verwach-

ten dat de stopzetting van de grindwinning in Limburg voor andere Vlaamse regio's geen ingrijpende gevolgen gaat hebben. Boerenbond is dan ook van oordeel dat de vroegere afspraken over een uiteindelijke stopzetting van de grindwinning in Limburg moeten worden gerespecteerd.

Tot slot merkt Boerenbond op dat de tekst van art. 5 van het voorontwerp niet strookt met de memorie van toelichting. In de memorie is sprake van “een ontginningsrecht of een concessie mits een passende vergoeding aan de eigenaar en de houders van zakelijke rechten, en aan eventuele pachters, huurders of gebruikers”, terwijl in art. 5 enkel sprake is van eigenaars. De Boerenbond vraagt dan ook dat het voorontwerp wordt vervolledigd.